

De
VRIENDEN van de PLANTENTUIN
GENT

driemaandelijks tijdschrift
elfde jaargang
nr. 1 maart 1992

De
VRIENDEN van de PLANTENTUIN
GENT

driemaandelijks
elfde
nr. 1

tijdschrift
jaargang
maart 1992

ISSN

0777 - 8821

<i>Inhoud</i>

Zevenblad, van artsenijsplant tot tuinplaag	3-5
Eindelijk lente !	7-18
Japanse Tempelboom (<i>Ginkgo biloba</i>)	19-21
Uitstap naar het arboretum van Tervuren	22
Uitstap naar Planckendael	23
Agenda 1992	24-25
<i>Brugmansia</i> en <i>Datura</i>	27-30
Enten of griffelen	31-43
Diverse berichten van " plant-aardige " activiteiten	44-46
Lezersforum	47
Redactie	48

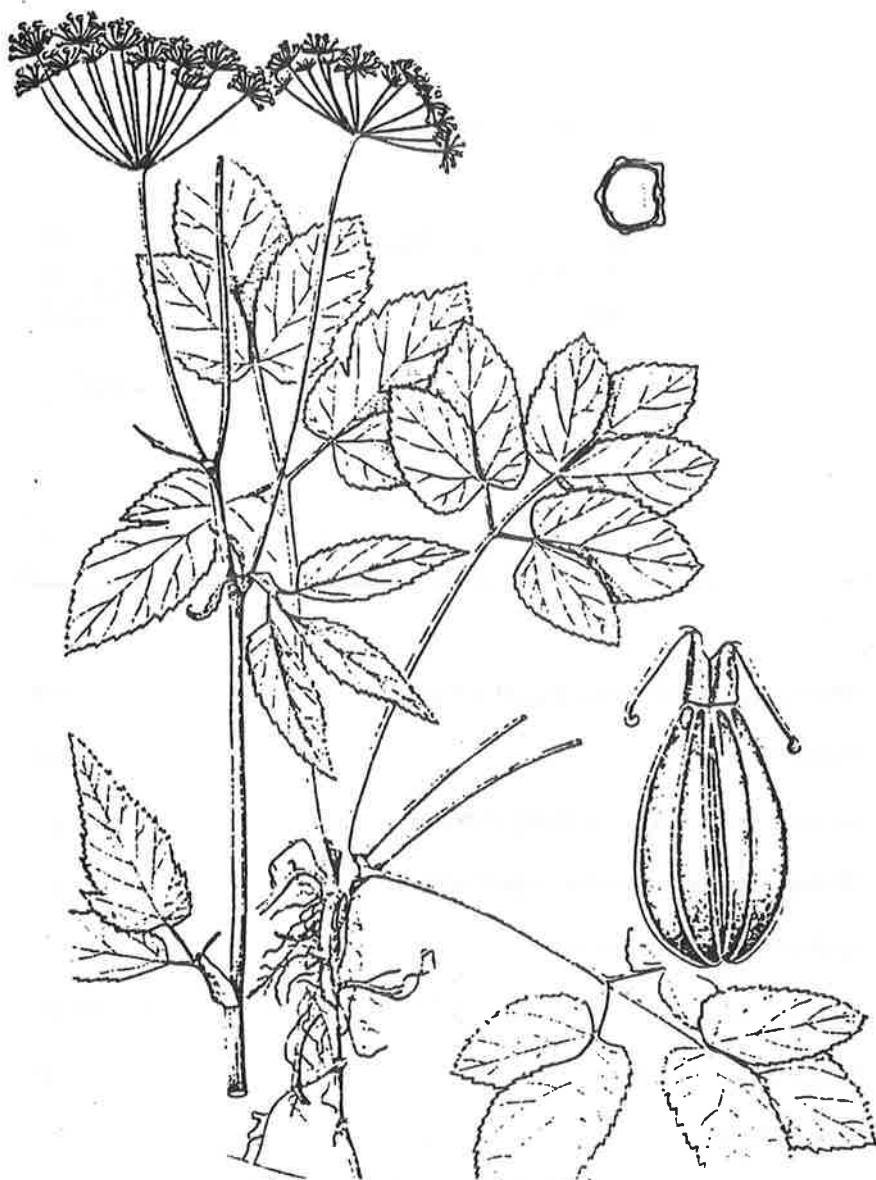

Fig. 1. Zevenblad (*Aegopodium podagraria*).

Habitus van de plant, detail van een vruchtje (met de twee teruggeslagen stijlen), en dwarse doorsnede van een (5-kantig) deelvruchtje.

(Tutin T.G., 1980, Umbellifers of the British Isles).

Zevenblad, van artsenijplant tot tuinplaag

Bie WOUTERS
Kastanjedreef 3, 2920 Kalmthout

Is er iemand van het gezelschap die deze plant niet kent ? De vraag dringt zich op als we langs een plek wandelen met een weelderige, donkergroene, veerbladige begroeiing, die een hele area voor zich alleen opeist. De bloeistengels steken met kop en nek uit boven deze groene zee. De bloemschermen zijn nog in knop; we zijn eind mei.

Na enig speurwerk blijkt dat we met een "voormalig" *Astilbe* -perk te doen hebben. Inderdaad, wat een drietal jaren geleden een tapijt van rozerode pluimen was in de zomer, is nu verdwenen onder het alles overdonderende Zevenblad.

Tuiniers kennen het Zevenblad maar al te goed; ze leven er mee op voet van oorlog. Een onuitroeibaar onkruid, een pest in de tuin, een spelbreker, wordt er gemompeld. De wortels zijn lange elastische witte draden, die gemakkelijk breken; hoe meer je wiedt, hoe opdringerig het kruid zich nestelt, omdat uit elk stuk, ook het kleinste stukje wortelstok een nieuwe plant opschiet. Elk cadeautje van buurman of vriend moet nauwkeurig gecontroleerd worden op een resterend draadje zoniet wordt het waardevol geschenk een gesel voor jaren en jaren of voor altijd.

Zevenblad verspreidt zich ook door zaad, maar vermits men meestal de plant niet de kans geeft om te bloeien, is dit eerder uitzonderlijk. Is dit wel het geval dan is het hek van de dam. Eén jaar zaaien is zeven jaar wieden, zegt men, en dan nog !

In theorie zou voortdurend wieden en maaien de wortels uiteindelijk doen wegwijnen; een waar gevecht tegen de bierkaai. Overal waar mensen de bodem hebben bewerkt en in een grote straal daarrond komt Zevenblad voor : in velden, boomgaarden, tuinen, bermen. Ergens las ik dat alleen Boekweit machtiger is dan Zevenblad, maar ik weet niet of dat waar is.

Tot hier de aanklager. Nu komt de verdediging aan het woord.

Er is niks mis met het Zevenblad. Integendeel, gezonder, dapperder plant bestaat niet.

In de flora vinden we het onder *Aegopodium podagraria* bij de Schermbloemigen (Apiaceae). Het blad is dubbel 3-tallig, vaak 7-tallig; vandaar de naam Zevenblad. De bloemen zijn grijswitte schermen; je zou ze kunnen verwarren met deze van Fluitekruid, maar het Fluitekruid is uitgebloeid, wanneer het Zevenblad begint te bloeien.

Het Zevenblad was eertijds een gewaardeerde artsenijplant. Oorspronkelijk voorkomend in West-Azië, werd het kruid in kloostertuinen gekweekt rond de Middellandse Zee en verspreidde zich van daar uit in Engeland en op het Europese continent. Van de wortels en het zaad werden compressen bereid tegen het voetje, het pootje, het flerecijn, zeg maar : reuma. *Aego-podium* betekent letterlijk geite-poot, omdat volgens de enen het blad, volgens anderen de bloem aan een geitepoot zou doen denken, en *podagraria* betekent : heilzaam tegen jicht (podagra).

Oude benamingen, waarvan vele in onbruik, zinspelen op de geneeskraft van het Zevenblad : flerecijnkruid, voeteuvelkruid, herbe aux goutteux.

De naam Geeraardskruid verwijst naar de Heilige Gerardus (Xde eeuw) die werd aanroepen tegen jicht. Hij zou zelf door gebruik van dit kruid zijn genezen.

Ook het Engelse Bishopsweed vindt daar zijn oorsprong. De geschiedenis wil - of is het de legende - dat Queen Elisabeth I (XVIde eeuw) rondliep met compressen van Zevenblad rond haar pijnlijke voeten. Hoe dan ook, in de apotheken was het middel bekend als Herba Aegopodii Podagrariae, en werd onder die naam verhandeld.

Zevenblad is ook een gezonde groente. Jonge bladeren worden als groene groente bereid in Zweden en Zwitserland, naar het schijnt, en rauw gegeten als sla of gesnipperd als peterselie. Het heeft een diuretische en sedatieve werking en is op zijn plaats in een lentekuur.

Dat is niet te verwonderen als we weten dat Zevenblad een soort wilde selder is. De volkse benamingen Wilde Selder en Wilde Engelwortel drukken deze verwantschap uit. Als kinderen moesten wij tussen de groente "de wilde selder trekken".

Alle selders bevatten in meerdere of mindere mate eenzelfde werkzame stof, die het typische selderaroma geeft. Wel zijn er varianten van zoet over zacht tot bitter. Het volstaat om een steel van het Zevenblad aan de voet af te breken om aan de geur (of de stank, zeggen sommigen) te weten dat het om een selder gaat.

Als je ten einde raad de zeis zet in het Zevenblad, dan ruik je het maar al te goed, en het heeft een heilzaam effect (op mij dan toch). De jonge blaadjes die dan toch weer hun kop boven steken gebruik ik als peterselie.

Er is geen vlijtiger bodembedekking dan Zevenblad. Als we met man en macht andere kruiden van hun stek hebben verdreven, neemt het Zevenblad prompt deze plaats in, en dekt de bodem toe zoals kruiden dat horen te doen. Toch jammer dat deze dappere grondbedekker niet kan stoppen waar wij het willen, en dat wij het kruid gaan verwensen en tot vijand nummer 1 verklaren in onze tuin. Dat aspect van onvermoeibare veroveraar wordt verwoord in het Engelse ground elder. In het Hageland heeft men het over onderhaag, wat zoveel betekent als : kruipt overal tussendoor.

Er bestaat zelfs een cultuurvariëteit van het Zevenblad met bont blad : *Aegopodium podagraria* 'Variegata'. Ik zag het tot mijn verbazing toegepast in de tuinen van Monet (Givency, Frankrijk) als boordplant.

Ook de bloemen van Zevenblad mogen niet ontbreken in een zomers veldboeket. Eindelijk een plant waarvan we naar hartelust de bloemen kunnen plukken !

Van medicijnplant te worden gedegradeerd tot vulgair onkruid, dat kan niet zonder gevolg blijven, kan niet zonder tegenzet. Geen wonder dat het Zevenblad ons overal voor de voeten loopt. Het mag dan een lastpost zijn, maar dan wel een om U tegen te zeggen.

Moge deze rechtzetting ons (nog) toleranter maken en verzoenen met een dertig centimeter dik tapijt van het weelderigste groen op een plek waar "het mag". Zodoende bevorderen we niet alleen onze eigen gemoedsrust, maar leveren ook onze dagelijkse bijdrage aan het ecologisch geheel, waar we de mond van vol hebben.

Fig. 1. *Skimmia reevesiana*.

Habitus (bloeiend en in vrucht), detail van een bloem, id. op overlangse doorsnede, detail van een vruchtje, id. op dwarse doorsnede.

(Li H.L., 1963, Woody flora of Taiwan).

Eindelijk lente !

Bernard SYMOENS
Van Hammelaan 34, 8210 Loppem

Het is niet meteen duidelijk wanneer de lente precies haar intrede doet. Zeker niet nu onze tuinen en parken vol staan met uitheemse gasten die vooral in de lente voor een kleurig spektakel zorgen.

De laatste jaren was het mogelijk om al met half februari paaslelies en krokussen in bloei te vinden en begin maart stonden de eerste Magnolia's in bloei.

Vroeger was het wellicht iets eenvoudiger, toen men het begin van de lente kon vaststellen aan de hand van de bekende inheemse lentebloeiers zoals Sleedoorn, Katjeswilg, Kornoelje, Bosanemoon, Speenkruid... Deze en zoveel andere waarnemingen vertelden de mensen dat de lente eindelijk weer in 't land was. Ook nu is een bloeiende Sleedoorn nog altijd een van de sprekendste bewijzen dat de lente aangebroken is. Wie rond die tijd (verleden jaar eind maart) met de trein door het Vlaamse landschap suist, kan er niet naast kijken. Die inheemse lenteboden zijn er nog steeds, in bossen en houtwallen.

Maar heel langzaam, gespreid over enkele eeuwen werden ze aangevuld en zelfs verdrongen door ingevoerde planten uit verre landen. Eerst beperkt tot kasteelparken en openbare plantsoenen, bereikten veel van die exotische planten tenslotte ook de kleinere tuinen. Zodat nu, in ons landje waar het uitbundig groeiende weggennet en de al even energieke lintbebouwing het oude, oorspronkelijke landschap volledig dreigen te overwoekeren, de kleurenexplosies die de lente aankondigen overwegend veroorzaakt worden door uitheemse planten. En natuurlijk ook door de cultivars die door kruisen en selekteren ontstonden, want de vele kultuurvariëteiten die sinds het begin van vorige eeuw tot stand kwamen hebben de kleurschakeringen in het lentelandschap sterk uitgebreid.

Aan de basis van dit kleurenfeestijn liggen meestal planten die ooit ingevoerd werden uit het Verre Oosten, met name China, Korea en Japan. Vooral Japan lijkt goed vertegenwoordigd te zijn in onze tuinen en parken. Heel wat planten kregen inderdaad een Japans etiket : Japanse Kwee, Japanse Kerselaar, Japanse Azalea's, Japanse Abrikoos, Japanse Sneeuwbal, ... Het is een wat misleidende naamgeving, want niet alle planten die ooit in Japan aangetroffen werden en van daaruit ingevoerd werden in Europa behoren tot de inheemse flora van Japan. Toch wijst dit ons er op dat Japan een belangrijke rol gespeeld heeft bij het verrijken van onze tuinen. Het is dan ook vooral dit land dat associaties zal oproepen bij deze beknopte exploratie van de lentetuin. De lijst van planten die in de lente bloeien is lang, te lang om hier volledig en uitgebreid te beschrijven.

Beter is wellicht om bij onze keuze aan te sluiten bij het artikel over de winterbloeiers, en dus onze aandacht vooral te richten op geurende planten. Want naast de felle kleuren van een aantal planten, zijn het toch de geurende bloesems die ook in de lente een speciale sfeer scheppen. Veel vertrouwde planten (bvb. *Forsythia*, *Chaenomeles*, *Kerria*, *Amelanchier*, *Deutzia*, *Spiraea*, etc.) zullen hier dus niet aan bod komen, maar dit geeft ons de kans om andere, minder bekende geslachten en soorten iets beter te leren kennen. De beste plek om al deze heerlijke planten in detail te ontdekken is natuurlijk nog altijd onze Plantentuin.

Ook in de Plantentuin is het lentespektakel zo overweldigend, dat men niet goed weet waar eerst kijken. Er is zoveel dat op heel korte tijd openbloeit en naar gelang de lente vordert, komt er voortdurend iets nieuws bij. Tegelijk vertrouwd en verrassend, en door de jaarlijkse terugkeer zelfs vanzelfsprekend.

Maar zoals reeds vermeld voor de planten die 's winter bloeien, achter deze overvloed schuilt een lang en moeizaam proces van zoeken, verzamelen, transport, verder opkweken, en tenslotte vermenigvuldigen. Een proces dat al enkele eeuwen aan de gang is, maar pas in de 19de eeuw goed op dreef kwam.

Transport was een van de grootste problemen, en het was heel uitzonderlijk dat een nieuwe lading levend plantenmateriaal ongeschonden ter bestemming kwam. Zaden en bollen hadden meer overlevingskansen. Het feit dat een plant op een bepaald ogenblik ingevoerd werd, betekende trouwens niet dat de plant ook vlug onder de tuinliefhebbers verspreid geraakte. Soms werd een plant uit een ver land levend ingevoerd, ging verloren

en werd pas jaren later opnieuw ingevoerd. Soms werd een plant eerst enkel als herbariummateriaal verzameld, en pas later ingevoerd als levende plant. En kan kon het nog vele jaren duren voor de plant verder gekweekt werd en verspreid als tuinplant.

Een goed voorbeeld hiervan is *Viburnum carlesii*. Het is een van de sterkst geurende tuinplanten, die al vroeg in de lente openbloeit met bolvormige wit-roze bloemschermen. De plant werd rond 1883 gevonden door een Engelse consul, William Carles, nabij Chemulpo in Korea. Net als hij werden nog anderen die belangstelling hadden voor planten en die zich toevallig in China bevonden, door H. F. Hance, vice-consul in Whampoa, aangemoedigd om planten te verzamelen. Dit bleef echter beperkt tot specimens voor een herbarium dat hij nadien doorstuurde naar Engeland.

Het is pas in 1902 dat de plant levend opgestuurd werd, ditmaal vanuit Japan. De plant kwam terecht in Kew Gardens, om nadien heel geleidelijk door te dringen in partikuliere tuinen. Dank zij kruisingen met andere *Viburnum* -soorten ontstonden hybriden die de kwaliteiten van *V. carlesii* (o.a. de geur) meekregen, zoals *V. x judii*, *V. x carlcephalum*, *V. x burkwoodii*. De wilde soort is echter zeker een waardevolle plant voor de lentetuin en is tegenwoordig zowat overal te verkrijgen. In het land van oorsprong was de plant eerder zeldzaam, beperkt tot enkele eilanden voor de Koreaanse kust en ook op het eiland Tsushima gelegen tussen Korea en Japan.

Reginald Farrer (1880-1920) die reeds in een vorige aflevering van het tijdschrift ter sprake kwam, reisde in 1903 naar Japan en maakte tussendoor ook een uitstap naar Korea. In zijn "The Garden of Asia" (1904) schrijft hij :

" Chemulpo ligt rond een uitgestrekte getijdeshaven. Bij laag tij glimmen achter de eindeloze modderbanken de statige Europese gebouwen van deze " Europese " haven. De havengeul is bezaaid met eilandjes. Op één daarvan kan de volhouder *Viburnum carlesii* ontdekken..."

Wellicht heeft die zeldzaamheid ook te maken met het feit dat Korea toen al een erg ontbost land was.

Hoewel er in de loop der eeuwen heel wat uitwisseling plaats gevonden heeft tussen China, Korea en Japan, ook wat betreft planten, bleek deze prachtige *Viburnum* -soort in Japan niet als tuinplant gebruikt te worden. De plantenkeuze voor de aanleg van een traditionele tuin in Japan was, ondanks de grote rijkdom aan wilde planten in de Japanse natuur, meestal beperkt tot overwegend groenblijvende planten. Een zo'n bladhoudende plant die wel veelvuldig in Japanse tuinen voorkomt en in de vroege lente bloeit, is *Daphne odora*. Bij ons is deze plant praktisch onbekend, hoewel zij al lang geleden in Europa werd ingevoerd. In de eerste plaats in Engeland in 1770, dank zij een zekere Benjamin Torin. Hij was in dienst van de East India Company die toen een monopolie had van de handel met China. Hij was geen echte plantenjager, maar stuurde toch een interessante kollektie planten vanuit China naar Kew. De plant is inheems in China en kreeg daar de naam Shui Hsiang (Slappende Geur). Al sinds de Sung-dynastie (960-1279) wordt deze plant daar als tuinplant gebruikt. Ook in Japan is deze plant al lang in kultuur en Westerse reizigers vermelden de opvallende geur van de vele *Daphne* struikjes die eind maart overal in bloei staan. Zo bijvoorbeeld F. T. Piggott in "The Garden of Japan" (1896) :

" Rond deze tijd, eind maart, is de zonovergoten omgeving vervuld van de geur van een duizend *Daphne*'s met roze en roomwitte bloemen. Elke tuin staat vol met deze kleine struiken en iedere struik staat vol met bloemen ... "

Vroeger werd deze plant soms als kasplant beschreven onder de naam *Daphne indica*. Bij ons is de plant jammer genoeg niet helemaal winterhard. Er zijn trouwens andere *Daphne* -soorten die het in ons klimaat beter doen, met op de eerste plaats onze eigen *Daphne mezereum* (Rood Peperboompje). De bloei valt eigenlijk op de grens tussen winter en lente, afhankelijk ook van de weersomstandigheden. Maar de volledig opengebloeide en sterk geurende paarsrode bloemen (er is ook een var. met witte bloemen) horen toch wel bij de sfeer van de intredende lente.

Een andere lentebloeier uit deze verre regionen die hier wél veel aangeplant wordt is *Skimmia japonica*. Deze plant en de vele hybride vormen hebben bloemknoppen die al vóór de winter tussen de groenblijvende bladeren verschijnen. Bij het openbloeien in de lente verspreiden ze een subtiele geur. Iets wat

men ook in de Plantentuin kan vaststellen, want in het Arboretum (afd. Azië) staat een breed uitgegroeide struik die in april vol staat met kleine witte bloemtrossen. De vrouwelijke exemplaren van *S. japonica* staan in herfst en winter vol met rode vruchten. In Nederland werd deze plant voor het eerst door von Siebold (zie verder) ingevoerd. In de Plantentuin (Systematiek, Dicotylen) staat nog een andere soort, *Skimmia reevesiana* (= *S. fortunei*) (fig. 1). Deze plant heeft scherpere bladeren en is tweeslachtig. Deze soort bereikte ons via Engeland en danken wij aan Robert Fortune (1813-1880). In zijn boek "A Journey to the Tea Countries" (1852) vinden we hierover het volgende (hij bevond zich toen in de buurt van Shangai) :

" Een wandeling van niet meer dan een uur bracht me naar de tuin die ik wilde bezoeken. Geen enkel teken, zoals een uithangbord, toonde de weg voor de bezoeker, zodat iemand die niet vertrouwd was met de Chinese gebruiken, moeilijk kon vermoeden dat er zich zo'n mooie tuin in zo'n arm dorp bevond. Langs een nauwe doorgang tussen twee huizen bereikte ik het verblijf van de kweker. Hij ontving me met grote hoffelijkheid, nodigde me uit om in zijn huis binnen te treden, en riep een van zijn zonen om mij een kop thee te brengen. Na deze verfrissende dronk wandelde ik samen met hem naar buiten om zijn tuin te bekijken. (Voor het huis stonden enkele rekken vol met planten in potten)... Op hetzelfde rek zag ik een mooie nieuwe struik waarvan ik eerst dacht dat het een soort hulst was. Bij nader onderzoek bleek het een soort *Skimmia* te zijn. De plant verschilt duidelijk van *S. japonica* en ik stel voor om deze plant *S. reevesiana* te noemen (als erkenning voor John Reeves, Esq., die veel Chinese planten invoerde in Engeland en mij veel diensten bewees in China). De plant produceert een overvloed aan witachtige bloemen die heerlijk geuren, en wordt nadien bedolven onder trossen rode bessen, net als onze gewone hulst ... "

Dit was in april 1850, toen Robert Fortune voor de tweede maal China bezocht. En net als tijdens zijn eerste verblijf speurde hij zoveel mogelijk tuinen en kwekerijen af. Een andere vondst was *Weigelia florida* (syn. *W. rosea*) die intussen ook bij ons een vertrouwde tuinplant geworden is. De geur van de roze bloemen die in de lente verschijnen hangt af van de weersomstandigheden wat betreft intensiteit. Er is ook een variëteit met gevlekte

bladeren (*W. florida* 'Variegata'). Maar de vele cultivars die in de handel aangeboden worden, met witte en donkerrode bloemen, hebben geen geur. De wilde plant is inheems in Japan, Korea en N.O. China. Dit werd niet vastgesteld ten tijde van Fortune, maar veel later, want hij en zijn landgenoten werden slechts getolereerd in enkele havensteden en moesten zich dus voor nieuwe planten beperken tot wat ze vonden in de plaatselijke tuinen en kwekerijen, waar zowel inheemse als uitheemse soorten én kultuurvariëteiten aangeboden werden.

Hetzelfde geldt ook voor Japan. Dat land bleef tussen 1639 en 1854 gesloten voor vreemdelingen, zodat men lange tijd alleen maar onrechtstreeks en onvolledig geïnformeerd was over de grote plantenrijkdom van dit land. Uitzondering was het eiland Dezima waar het alleen de Nederlanders toegestaan was om handel te drijven met Japan. Na 1854 kregen buitenlanders heel geleidelijk meer bewegingsvrijheid. Maar zelfs in 1860 toen Robert Fortune tijdens zijn laatste reis ook Japan bezocht, waren er beperkingen. Fortune was echter niet de eerste om in Japan op zoek te gaan naar planten. Vóór hem, en tegelijk met hem was ook Philip Franz Balthazar von Siebold (1796-1866) in Japan werkzaam. In 1860, bij zijn aankomst in Japan ging Fortune trouwens op bezoek bij von Siebold die toen in een voorstad van Nagasaki woonde. Het verzamelen van planten was voor von Siebold, in tegenstelling tot Fortune, geen hoofdactiviteit. Hij was een geleerde met een uitgebreid arbeidsveld en zelfs een diplomatieke opdracht. In Japan was hij trouwens vooral bekend om zijn inzet op medisch gebied. Het is moeilijk om beknopt over deze veelzijdige figuur te beschrijven. Hier interesseert ons vooral zijn betekenis bij het bestuderen van de Japanse flora en de invoer van Japanse planten in onze gewesten. Zijn aandacht ging uit naar de hele Japanse flora en niet alleen naar tuinplanten. Het resultaat van deze botanische studie was o.a. de publikatie van een "Flora Japonica" (samen met J.G. Zuccarini). Daarnaast is hij er, ondanks de beperkingen, in geslaagd om een uitgebreide kollektie waardevolle planten naar Nederland te verschepen. Bij zijn eerste verblijf in Japan mocht hij het minuskule eilandje Dezima, waar hij als arts van de V.O.C.-factory werkte, niet verlaten. Door deze beperking was hij aangewezen op Japanse vrienden en kennissen om hem planten te bezorgen. Ook later toen hij terug was in Nederland ontving hij nog planten via deze relaties. Bij de planten die wij aan von Siebold danken, horen de

volgende soorten die in de lente bloeien : *Malus floribunda*, *Wisteria floribunda*, *Skimmia japonica*, *Paulownia tomentosa*, *Deutzia gracilis*, *Deutzia scabra* en *Akebia quinata*.

De invoer van *Akebia quinata* wordt ook toegeschreven aan Fortune. Dit is echter niet de enige plant die via verschillende wegen in Europa belandde. Er waren in die tijd veel plantenzoekers van uiteenlopende nationaliteit die het Verre Oosten exploreerden, wat ervoor zorgde dat eenzelfde plantensoort soms gelijktijdig in verschillende landen van Europa opdook. *Akebia quinata* is inheems in Japan, China en Korea. Het is een klimplant, half-wintergroen, met in de vroege lente donkerpaarse bloemtrosjes. Het zijn geen erg opvallende bloemen, maar ze hebben een merkwaardige geur die op warme, windstille dagen goed waarneembaar is. In de Plantentuin vinden we deze plant in de afd. Systematiek Dicotylen. Noch in verband met Japanse tuinen, noch in verband met Chinese tuinen wordt deze plant vermeld.

Alle aandacht gaat in deze landen naar een andere klimplant die eveneens in de lente bloeit, nl. Blauwe Regen (*Wisteria*). Het gaat voornamelijk om twee soorten : in China *W. sinensis* met violetblauwe of witte bloemen, in Japan *W. floribunda* met violetblauwe, roze of witte bloemen (te zien bij de pergola rond de afdeling Systematiek, Dicotylen).

Wisteria sinensis werd al in 1816 in Europa ingevoerd, op initiatief van de eerder genoemde John Reeves, thee-inspecteur in Macao. Reeves was een enthousiast verzamelaar van planten, maar ook hij mocht niet verder dan de onmiddellijke omgeving van Canton en Macao. Om de overlevingskansen van de planten te verhogen, kweekte hij ze eerst op in potten, minstens twee maand voor hij ze per schip naar Engeland verstuurde. Zo kwamen 90 van de 100 planten die hij in 1818 meenam naar Engeland in goede staat aan, een opmerkelijke prestatie voor die tijd. Van een zending van von Siebold in 1829 die 500 soorten omvatte, overleefden bij hun aankomst in de Hortus van Leiden maar 80 planten. Reeves had ook de goede gewoonte om bij verlies van planten keer op keer dezelfde soorten te versturen.

Wisteria sinensis groeit wild in gedeelten van China, waar de klimmende twijgen (tegen de richting van de klok in) tot 40 m kunnen bereiken. De bloei vindt plaats in de lente, maar het tijdstip is weer afhankelijk van de duur van de voorbije winter.

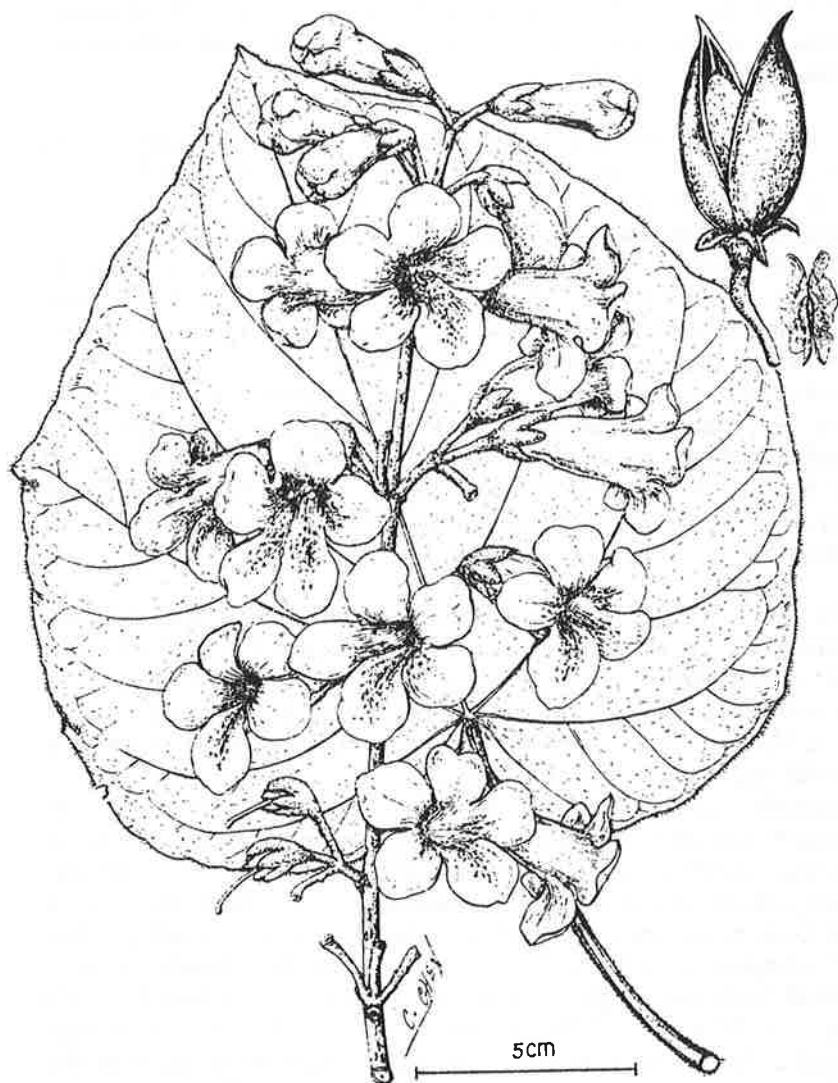

Fig. 2. *Paulownia kawakamii*.
Blad, bloemgestel, opengesprongen vrucht, gevleugeld
zaad.
(Li H.L., 1963, Woody flora of Taiwan).

In elk geval stonden de Wisteria's in de Plantentuin verleden jaar (1990) rond eind april in bloei. Wie toen in de buurt wandelde, kon vaststellen dat de prachtige bloemtrossen ook een aangename geur hebben.

In Japan is het vooral *Wisteria floribunda* die aangeplant wordt. De plant groeit er plaatselijk wild (met de klok meedraaiend), maar is vooral te vinden in oude tuinen waar cultivars met extralange bloemtrossen (*W. floribunda* 'Macrobotrys') soms tot 1 m en meer, het object zijn van algemene bewondering. Ook deze soort heeft geurende bloemen.

In 1908 verscheen een boek met de titel " The Flowers and Gardens of Japan " van de hand van Florence du Cane met illustraties van Ella du Cane. Het is een nogal romantisch verslag over hun verblijf in Japan, boordevol gegevens over Japanse tuinen en traditionele planten. Bij publikatie was het boek meteen een succes en werd tevens gebruikt als een van de naslagwerken voor het aanleggen van "Japanse" tuinen in Europa. Een stukje uit dit reisboek geeft wel goed weer hoe de sfeer van het typisch Japanse landschap ervaren werd :

" Nadat ik het fleurige Nikko verlaten had, richtte ik mijn stappen naar de Watanase-vallei, een van Japan's mooiste valleien. In de vroege ochtend vertrok ik uit Ashio en volgde de oever van de rivier die zo'n honderd voet beneden de weg met donderend geraas voortsnelde.

De vallei verdient in elk geval haar weerklink. Op dit moment waren de Paulownia-bomen in volle pracht, en zij aan zij met hun violetkleurige bloemenmassa's slingerden zich door de boomtakken de wilde Fuji's (Wisteria) met hun delikate paarse bloesems. Dit gaf mij het gevoel dat deze vallei beter de "Paarse vallei" genoemd zou worden ..."

Ook in de Plantentuin kan men vaststellen dat *Wisteria* en *Paulownia tomentosa* (fig. 2) samen bloeien. Eind april 1990 stond ook deze boom in volle bloei, met prachtige rechtopstaande violette bloempluimen, nog vóór het blad uitliep. Als men een van de takken kan bereiken, kan men vaststellen dat de bloemen een aangename geur hebben. In Japan wordt de boom vooral op prijs gesteld omwille van het hout dat zeer licht is en vele toepassingen kent. De plant is ook inheems in China, en het is van daaruit dat ze in Europa ingevoerd werd, eerst in Frankrijk in 1834. Maar ook von Siebold heeft deze boom ingevoerd.

Een hoek van de Plantentuin die men rond eind april zeker niet links mag laten liggen, is gelegen tussen de zuidkant van de vijver en het Arboretum. Daar kan men o.a. *Magnolia wilsonii* in bloei vinden. Op korte afstand staat ook *Magnolia kobus*, die gewoonlijk wel vroeger bloeit. In de lente van 1989 en 1990 kon men al rond half maart de bloei bewonderen van *M. kobus*, die bij het binnenkomen langs de hoofdingang rond dit tijdstip trouwens een van de meest opvallende planten is. Beide soorten hebben geurende bloemen (*M. kobus* zelfs aromatisch hout), maar de geur is niet opvallend sterk, een kwestie van persoonlijke appreciatie en weersomstandigheden.

Magnolia wilsonii verwijst naar E.H. Wilson, een plantenjager die deze soort tijdens zijn derde China-expeditie (1907-1909) vond en zaad ervan (samen met andere vondsten) doorstuurde naar het Arnold Arboretum. De soort is inheems in China, ze is bladverliezend, en heeft neerhangende bekervormige bloemen. Dit in tegenstelling met *M. kobus* waar de bloemen rechtop staan en nog voor de bladeren verschijnen.

Magnolia kobus is een van de planten die ons op het einde van de 19e eeuw vanuit Japan via de Verenigde Staten van Amerika bereikten. Ook *Magnolia stellata* en *M. salicifolia* behoren daarbij.

Samen met Fortune en von Siebold waren er in 1860 nog enkele plantenziekeners actief in Japan. Daarbij vinden we Dr. George Hall. Hij stuurde o.a. *M. kobus* en *M. stellata* naar de V.S. Het duurde nog enige tijd voor ze van daaruit Europa bereikten, maar intussen had von Siebold *M. stellata* reeds naar Nederland gestuurd.

Magnolia stellata is een vertrouwde tuinplant geworden. De bloemen zijn wit en stervormig en openen zich zeer vroeg in de lente. Ze hebben bovendien een goede geur. Het is een van de weinige wilde soorten die nog in de handel aangeboden worden. Daarnaast vindt men vooral cultivars en hybriden zoals *M. x loebneri* 'Merril' (*M. kobus* x *M. stellata*), *M. 'Susan'* (*M. liliiflora* x *M. stellata*).

De meest verspreide hybride is *M. x soulangiana* die tot stand kwam in Frankrijk in 1825. Het was een kruising tussen *M. denudata* en *M. liliiflora*. Beide wilde soorten werden al in de 18de eeuw in Europa ingevoerd vanuit China. Zowel in China als in Japan zijn het soorten die al eeuwenlang in tuinen aangewend worden. *Magnolia denudata* kent men trouwens alleen als kultuurplant, maar men vermoedt dat ze inheems is in

China. Ze werd vroeger zeer hoog geprezen omwille van de grote, geurende witte bloemen. Onder de naam *M. conspicua* werd ze in 1789 in Europa ingevoerd, vooral op initiatief van Sir Joseph Banks (1743-1820), botanist én heel welstellend. Hij was onofficieel directeur van de Royal Botanic Gardens in Kew, en met zijn naam wordt de invoer van een 7000-tal plantensoorten verbonden. Hij had namelijk een uitgebreid netwerk van plantenjagers en korrespondenten opgebouwd die hem en Kew Gardens geregeld planten toestuurden.

Enkele van de hierboven vermelde *Magnolia* -soorten kunnen ook in de Plantentuin (afd. Syst. Dicotylen, en langs de overzijde van de grote vijver) bewonderd worden. Anderzijds kan men in stadsplantsoenen en kasteelparken niet zelden oude en breed uitgesproei exemplaren van *Magnolia*'s vinden, en het loont altijd de moeite tijdens het bloeiseizoen deze spektakulaire bloeiërs een bezoekje te brengen.

Wie dan onder de betovering komt van hun overweldigende pracht, kan voor de eigen tuin zeker inspiratie vinden in de katalogus van het Arboretum Waasland (een goede 100 soorten en variëteiten).

Om een lang verhaal kort te maken, volgt voor de liefhebbers van geurende planten nog een beknopte aanwijzing voor planten die men in de Plantentuin in de lente in bloei kan vinden. Zo bijvoorbeeld enkele soorten Seringen (*Syringa vulgaris*, *S. reticulata*, *S. chinensis*). Vorig jaar stonden ze eind april in bloei. Hoewel niet zo bekend als de vele cultivars die men gewoonlijk in partikuliere tuinen vindt, en die meestal later bloeien, zijn het toch aan te raden tuinplanten.

Verder moet zeker aandacht geschonken worden aan een groep planten die traditioneel met de lente geassocieerd worden : Narcissen, Crocus, Muscari, Hyacinten, Irissen, ..., de meeste tuinliefhebbers zijn goed vertrouwd met de vele, soms geurende cultivars die in grote hoeveelheden in de handel te krijgen zijn. Maar de vele, vooral wilde soorten in de afd. Systematiek-Monocotylen nodigen in de lente zeker uit tot een herhaald bezoek.

Hoewel de lente zich vooral buiten afspeelt, is het wellicht geen slecht idee om even binnen te lopen in de serres. De kans is groot dat in de Victoria-serre *Crinum asiaticum* in volle bloei staat. En in de subtropische serre zal wellicht een *Pittosporum* -soort of een *Citrus* -soort in bloei staan.

Tot daar deze korte selectie. Er is natuurlijk veel meer en verder speuren (zowel in als buiten de Plantentuin) zal zeker aangename verrassingen opleveren !

Bibliografie

**Cox, E.H.M. (1945) Plant hunting in China.
Collins, London.**

**Du Cane, F. & E. (1908) The flowers and gardens of Japan
A. & C. Black, London**

**Farrer, R.J. (1905) The garden of Asia.
Methuen & C°, London.**

**Fortune, R. (1987) A Journey to the tea countries
Mildmay Books, London (herdruk).**

**Gorer, R. (1978) The growth of gardens.
Faber and Faber, London.**

**Piggott, F.T. (1896) The garden of Japan.
George Allen, London.**

Japanse Tempelboom (Ginkgo biloba)

Cathy DE MAIRE
Laboratorium voor Morf., Syst., Ecol. van de Planten
Ledeganckstraat 35, 9000 Gent

Reeds in 1815 schreef Goethe een gedicht over *Ginkgo biloba* :

Dieses Baums Blatt, der von Osten
Meinen Garten anvertraut,
Gibt geheimen Sinn zu kosten
Wie's den Wissenden erbaut.

Dit boomblad, dat door het Oosten
Aan mijn tuin werd toevertrouwd
Voedt een verborgen zintuig,
Dat de wetenden opbouwt.

Goethe was zo door deze boom geboeid dat hij - zonder de geneeskrachtige eigenschappen te kennen - reeds de aandacht vestigde op de bijzondere betekenis van het *Ginkgo*-blad.

Sommige geneesheren en apothekers zijn geneigd om alle geneesmiddelen-uit-de-natuur als kwakzalverij te beschouwen. Er wordt dan beweerd dat gedegen wetenschappelijk onderzoek ontbreekt. Toch worden er wereldwijd studies op dit gebied verricht. *Ginkgo biloba* is wat dit betreft een mooi voorbeeld : de werkzaamheid is uitgebreid getest.

De bladeren van de Japanse Tempelboom bevatten stoffen die de doorbloeding van de hersenen bevorderen. Dit heeft vaak een positieve invloed bij vergeetachtigheid, oorsuizingen, hoofdpijn, duizeligheid, verschijnselen van dementie en depressiviteit.

De laatste jaren is door wetenschappelijk onderzoek veel bekend geworden over de inhoudsstoffen van *Ginkgo*-bladeren. De verbeterde doorbloeding wordt toegeschreven aan een daling van de bloedviscositeit, het bloed wordt dus meer vloeibaar. *Ginkgo biloba*-preparaten worden dan ook doeltreffend gebruikt bij

doorbloedingsstoornissen van de ledematen, bijvoorbeeld bij koude vingers en tenen. Vanwege een stimulerend effect op de bloedsomloop in het gebied van de oren worden *Ginkgo biloba*-preparaten ook met succes toegepast bij slechthorenden.

De Duitse arts Dr. F. Koeppel publiceerde in 1980 opmerkelijke resultaten. Bij zijn onderzoek waren 350 ouderen met gehoorstoornissen betrokken. Na gebruik van een *Ginkgo biloba*-preparaat vond bij 82 % van deze patiënten een verbetering van het gehoor plaats. Dit effect werd bij ongeveer de helft van deze patiënten gedurende een aantal jaren gecontroleerd. Na vijf jaar bleek bij 67 % van deze patiënten dat het gehoor nog steeds aanmerkelijk beter was dan aan het begin van deze behandeling. Dr. Koeppel merkt nog op dat hij gedurende zijn onderzoek geen gewenningsverschijnselen of ongewenste bijwerkingen van *Ginkgo biloba* waargenomen heeft.

Ook bij doorbloedingsstoornissen in de benen kunnen *Ginkgo biloba*-preparaten goede diensten bewijzen. Dit bleek uit een onderzoek van Dr. Bauer, waarbij 75 patiënten met deze aandoening betrokken waren. Het onderzoek werd, net als bij de hiervoor genoemde onderzoeken, dubbelblind en placebo-gecontroleerd uitgevoerd. Alle patiënten hadden minstens een jaar last van doorbloedingsstoornissen in de benen.

Gezien de goede resultaten van *Ginkgo biloba*-preparaten bij de behandeling van vergeetachtigheid, ligt het voor de hand dat men ook gekeken heeft naar de mogelijkheid om deze middelen toe te passen bij demente mensen. De onderzoekers beweren hiermee overigens niet dat zij het geneesmiddel tegen dementie hebben gevonden. Maar gezien de onderzoeksresultaten is het zeker de moeite waard om de behandeling toe te passen, bij patiënten die lijden aan een lichtere vorm van dementie.

De hierboven aangehaalde studies zijn slechts een greep uit de tientallen onderzoeken die in de jaren '80 zijn gedaan vooral in West-Duitsland en Frankrijk. Duidelijk is aangetoond dat de bladeren van de Japanse Tempelboom een bijzonder waardevol medicijn leveren tegen vergeetachtigheid en verschillende doorbloedingsstoornissen.

De normale dosering is drie maal daags 15 tot 20 druppels (in wat water). Senioren die de vijftig zijn gepasseerd, kunnen dit middel ook preventief gebruiken : elk jaar een paar maanden drie maal daags 15 - 20 druppels.

Referenties

Anoniem - 1988. A. Vogel's Gezondheidsnieuws 2 : 3.

Anoniem - 1989. A. Vogel's Gezondheidsnieuws 9 : 20-21.

Anoniem - 1990. A. Vogel's Gezondheidsnieuws 7 : 4-5.

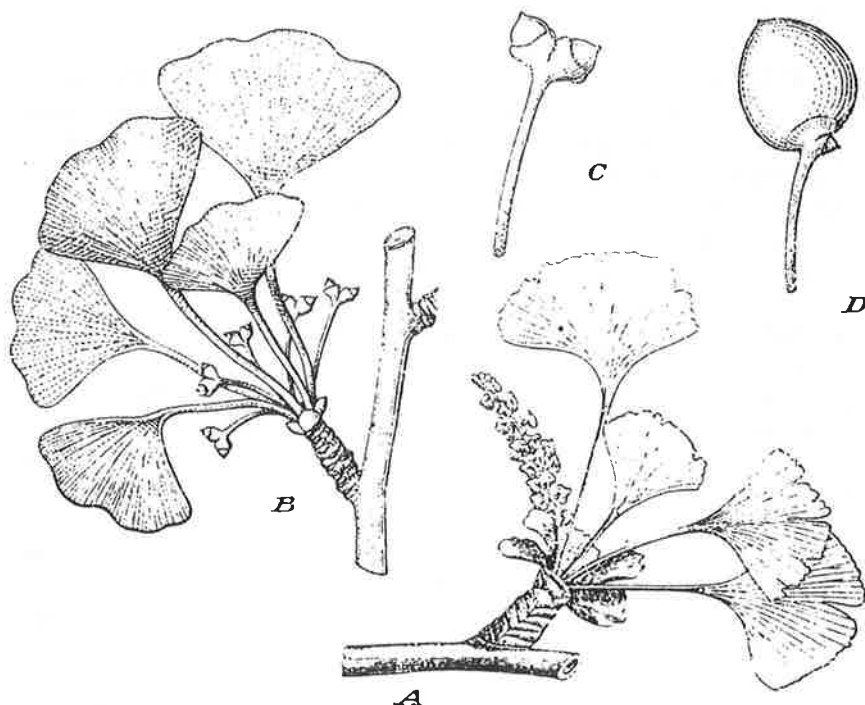

Fig. 1. Japanse Tempelboom (*Ginkgo biloba*).

A : kortlot met mannelijke bloemen. B : kortlot met vrouwelijke bloemen. C : twee jonge vrouwelijke bloemen. D : een rijp zaad.

(Pilger R., 1926, Ginkgoaceae. In Engler A., Die natürlichen Pflanzenfamilien 13).

Uitstap naar het arboretum van Tervuren

Op donderdag 28 mei bezoeken we met onze vereniging, o.l.v. Paul Goetghebeur, het wereldberoemde arboretum van Tervuren, ten oosten van Brussel.

Dit geografisch arboretum beslaat momenteel een oppervlakte van c. 100 ha in het Capucijnenbos, dat zelf aansluit bij het Zoniënwood.

Sinds zijn oprichting in het begin van deze eeuw is het uitgegroeid tot een ongewoon fraai landschap en een bijzonder indrukwekkend geheel van bostypes uit alle gematigde werelddelen.

Tijdens ons bezoek zullen we het best uitgewerkte deel gaan bezoeken, met name de bossen van de Nieuwe Wereld, meer bepaald de Noordamerikaanse bossen : we wandelen van de Pacifische naaldbossen over de prairies naar de Atlantische loofbossen... Veel van deze boomsoorten kent u als aanplant in onze parken en tuinen, en deze zullen we meer in detail bekijken : het leren herkennen van deze bomen valt best mee !

's Middags voorzien we een lunch in het Vlaams Cultureel Centrum van Jezus-Eik, " De Bosrand ". Bij uw meegebrachte picknick kan u daar een drankje verkrijgen. Eenvoudige snacks van ter plaatse zijn ook mogelijk, maar dan moet u "snack " vermelden bij uw overschrijving, zodat we het centrum kunnen verwittigen van het te verwachten aantal snackgebruikers.

Aangezien grote delen van de wandelweg over niet-verharde paden lopen, zijn *laarzen* (of zoiets) aan te raden !

Eventueel mee te brengen materiaal : bomengids, fotokamera, loeie, notaboek, ...

Inschrijving door betaling van 400 F op ons rekeningnummer 001 - 1192154 - 03 , van De Vrienden van de Plantentuin, Gent, met vermelding van " **Tervuren** ", en eventueel " **snack** ". Betalen vóór 11 mei aub !

Vertrek : 9 u stipt, Plantentuin.

Terugkeer : omstreeks 19 u, Plantentuin.

Uitstap naar het dierenpark Planckendael

Op zondag 21 juni (begin van de zomer...) brengen we een bezoek aan het bekende dierenpark van Planckendael, in de omgeving van Mechelen.

In een park van zowat 40 ha zijn een duizendtal dieren ondergebracht in een nagebootste natuurlijke omgeving, met zeer diskrete omheiningen.

Paradepaardje wordt de Bonobo-kolonie, een leefgemeenschap van Dwergchimpansees, waarvan de eerste fase op 15 mei a.s. wordt geopend. Daarnaast wordt ook een Afrikaans dorp nagebouwd, met tal van didaktische panelen over het gewone leven in een Afrikaans dorp, en over de problemen die deze samenlevingsvorm met zich meebrengt.

Een lokale gids zal ons in de voormiddag wegwijs maken in het domein, waardoor we na de middag in kleinere groepjes zelfstandig het terrein kunnen verkennen : naast de dieren zijn er ook een groot aantal interessante boomsoorten aanwezig, en tevens loopt er een tentoonstelling : " Leven met Kruiden ".

Voor het middagmaal zijn alle formules mogelijk, van picknick of snack, tot uitgebreide maaltijd, in de diverse eetgelegenheden ter plaatse.

Indien de tijd het toestaat, voorzien we in de latere namiddag nog een kort bezoek aan de stad Mechelen.

Inschrijving door betaling van 600 F op ons rekeningnummer 001 - 1192154 - 03 , van De Vrienden van de Plantentuin, Gent, met vermelding van " Planckendael ".
Betalen vóór 4 juni aub !

Vertrek : 9 u stipt, Plantentuin.

Terugkeer : omstreeks 19 u, Plantentuin.

Agenda 1992

Maart

Zaterdag 28

9 u - 16.30 u, opruimactie in de Plantentuin. Kom helpen !
Breng uw burens, ouders, kinderen, en vrienden mee !
Verfrissingen worden u aangeboden...

April

Zaterdag 4

9 u - 16.30 u, opruimactie in de Plantentuin. Kom helpen !
Breng uw burens, ouders, kinderen, en vrienden mee !
Verfrissingen worden u aangeboden...

Zondag 5

10 u, aan de ingang van de Plantentuin :
Gratis rondleiding in de Plantentuin, door de gidsengroep.
Thematische rondleiding : Tropische voedselplanten, o.l.v.
Gilberte Comhaire. ***Kom ook eens proeven*** van de
exotische schoteltjes, u aangeboden door de vereniging en
klaargemaakt door Gilberte...

Zaterdag 11

13.30 u, aan de ingang van de Plantentuin, waar we
verzamelen en ons over de auto's verdelen.
Bezoek aan de tuin van Jan Van Sante, Mortelputstraat 16,
Sint-Martens-Latem.

April

Zondag 12

10 u, aanbouwserra van het Palmarium : ruildag voor de
leden van onze vereniging.
Op dezelfde dag gaat ook in de Plantentuin de ruildag door
van de vzw Drosera, waar tal van vleesetende planten
worden aangeboden !

Agenda 1992

Mei

Vrijdag 1

13.30 u samenkomst aan de ingang van de Plantentuin, waar we ons over de auto's verdelen, of om 14 u aan het station te Leupegem.

Lentewandeling in de Vlaamse Ardennen o.l.v. Karel Van Vossel en Cyrilla Gillis.

Vergeet niet : aangepast schoeisel en kledij.

Vrijdag 1 - Zondag 10

Plantentuin, Palmarium : Rhododendron-tentoonstelling.

Zondag 3

10 u, aan de ingang van de Plantentuin :

Gratis rondleiding in de Plantentuin, door de gidsengroep.

Thematische rondleiding : Geneeskrachtige planten, o.l.v. Rudy Vanderstraeten.

Donderdag 28

9 u, aan de ingang van de Plantentuin :

Bustrip naar het geografisch Arboretum van Tervuren, o.l.v. Paul Goetghebeur.

Meer gegevens op p. 22.

Juni

Zondag 7

10 u, aan de ingang van de Plantentuin :

Gratis rondleiding in de Plantentuin, door de gidsengroep.

Thematische rondleiding : Geneeskrachtige planten, o.l.v.

Rudy Vanderstraeten.

Zondag 21

9 u, aan de ingang van de Plantentuin :

Bustrip naar het dierenpark van Planckendael.

Meer gegevens op p. 23.

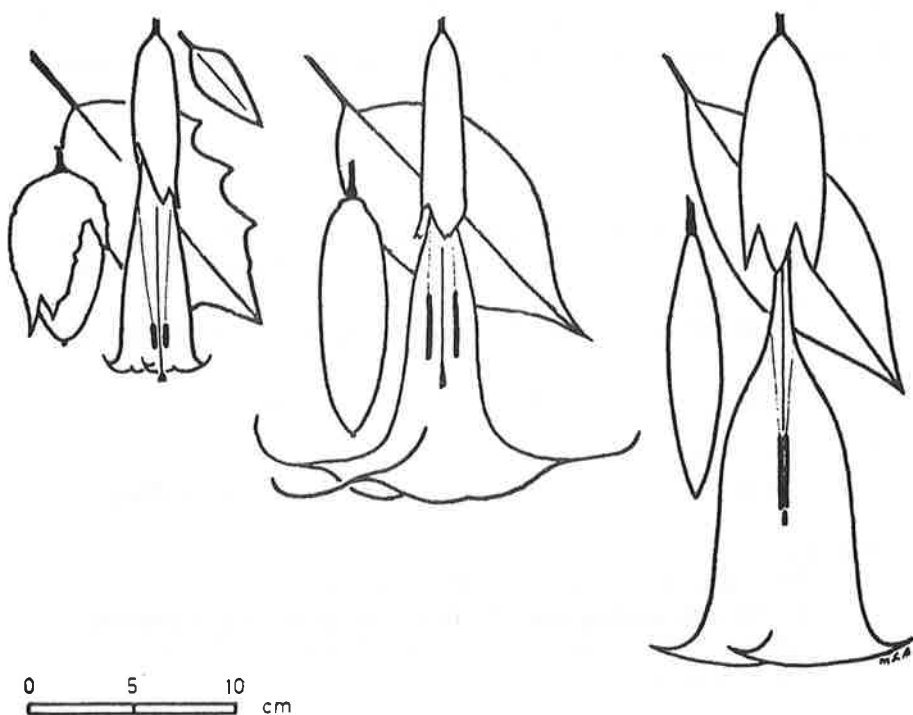

Fig. 1. Drie soorten *Brugmansia* samen, v.l.n.r. *B. sanguinea*, *B. candida*, *B. suaveolens*.
(Krüssmann G., 1976, Handbuch der Laubgehölze 1).

Brugmansia en Datura

Ingrid VERDEGEM
Breughellaan 11, 9840 De Pinte

Enige tijd geleden verscheen er in de rubriek "Beknopt Verslag" van de Standaardgroep een oproep die waarschijnlijk vele plantenliefhebbers in de pen heeft doen klimmen. Iemand vroeg wat toch de naam was van die mooie "kamerplanten" met rose bloemen die te zien waren in het TV-programma "De Zevende Dag". Het ging hier denkkelijk om een *Brugmansia*, en omdat deze plant een groeiende populariteit geniet willen we er hier enige aandacht aan schenken.

Om te beginnen moeten we ons toch weer even in de nomenclatuur verdiepen. Met *Datura* en *Brugmansia* worden twee plantengeslachten uit de Nachtschadefamilie (Solanaceae) aangeduid waarvan de verschillende leden zowel in subtropische, tropische, als gematigde zones voorkomen. Onze welbekende Doornappel (*Datura stramonium*) behoort er onder andere toe. Het is echter niet de bedoeling om hier uit te wijden over deze uiterst giftige plant. Over de rol van deze plant in folklore, volksgeloof en hekserij kan men al een volledig artikel vullen. Vestigen wij onze aandacht echter op de exotische nichtjes ervan.

Er zijn twee groepen te onderscheiden, de eenjarige soorten met opgerichte bloemen (*Datura*), en de doorlevende soorten met verhoutte stengels en hangende bloemen (*Brugmansia*).

De eenjarigen zijn in een kas te kweken van zaad, als men afschermt tijdens de heetste dagen. Ook als potplant buiten doen ze het. In rijke potgrond op een beschutte "warme" (!) plaats is het weer eens iets anders dan de eeuwige *Pelargonium*, al is die nauwelijks kapot te krijgen en *Datura* helaas wel, een zomerweer met veel wind volstaat om een ravage aan te richten.

Voor wie het wil wagen, bij gespecialiseerde handelaars is zaad te krijgen van *Datura metel* (syn. *Datura fastuosa*) uit India en *Datura meteloides* uit Texas. Bij deze laatste smokkelen we een beetje want het is eigenlijk een heesterachtige met een kort leven.

Kweken als eenjarige kan dus best buiten. In een serre leeft ze langer, maar verwacht geen erfstuk. De geur van de zeer licht lila bloeiende *Datura meteloides* maakt de dichters lyrisch, proberen is hier de boodschap.

De echte heesterachtigen zijn een hoofdstuk apart, en de eigenlijke reden voor dit artikelje. De nieuwste naam ervoor is *Brugmansia*, opletten dus wanneer men op kooptocht trekt, catalogi zijn zelden konsekwent in die zaken, en men kan zo de aankoop van z'n leven missen.

Belangrijke soorten zijn *Brugmansia cornigera* en *B. sanguinea*. En wat misschien een teleurstelling zal zijn voor mensen op een appartement : dit is geen kamerplant ! De doorsnee kamer is te droog en te donker, de dure plant kwijnt er zonder de minste twijfel weg. U kan ze houden in een warme kas of veranda, en ze is misschien het proberen waard in een modern kasvenster zoals zo populair is in de nieuwe architectuur. Het gaat hier namelijk om echte boompjes die uitermate geschikt zijn voor de potcultuur buiten. In rijke potgrond op een zeer warm plaatsje en met voldoende water is ze een spectaculaire en dankbare terrasplant.

Wat kunnen we nu verwachten ?

Bij aankoop krijgen we een onooglijke harige stek voorgeschoteld, en het is moeilijk om de zomerse weelde dan juist in te schatten. De bladeren zijn enkelvoudig, langwerpig of eirond, al of niet met een gegolfde rand, meestal licht groen van kleur, harig en zacht aanvoelend.

De bloemen zijn echter uiterst opvallend. Ze zijn hangend trompetvormig, in meer of mindere mate welriekend, bestaan in velerlei kleuren en worden zonder moeite 20 cm lang. Bij de soorten heeft *Brugmansia cornigera* witte bloemen (bij de cultivar. Knightii zelfs dubbele) en bij *B. sanguinea* orangerode. Maar kwekers hebben de laatste jaren erg hun best gedaan, en het zaad dat verkocht wordt onder de naam *Datura candida x aurea* F1 hybride produceert planten met witte, romige, gele, rose en oranje bloemen (volgens de catalogus, en natuurlijk één kleur bloemen per plant neem ik aan). Dit is in elk geval meestal de plant die u koopt van stek.

Bij de vermeerdering van planten rijst steeds weer die ene vraag : stek of zaad ?, en bij *Brugmansia* is het niet anders. Het is verleidelijk om van zaad te beginnen, zelfs voor heesterachtigen waar stekken anders aangewezen zou zijn. De prijs is lager, de variatie en het aantal planten groter en de voldoening ook. Enthousiastelingen zullen beamen dat het gevoel van belofte besloten in een pakje zaad onvergelijkelijk is. Voor ons geestesoog groeien planten zoals we alleen kennen uit de boeken. En dan komt het. Omval en andere fungusproblemen, waterscheuten en slakken. Bladluizen, veel meer, veel groter en veel vraatzuchtiger dan in diezelfde boeken. De raad voor de amateurs onder is dus duidelijk : begin van stekken. Koop een plant, al is dat een prijzig avontuur. De stekken worden of werden verkocht door drie bekende postorderbedrijven. Wij hebben ze in volwassen vorm gezien op de bloemenmarkt in Gent, en vermoedelijk hebben tuincentra die zich specialiseren in terraspotten en -planten ze ook wel in hun assortiment opgenomen. De prijs van de stekken is redelijk, die van de grote planten hoog tot zeer hoog.

Wat te doen eens we trotse eigenaars geworden zijn ?

De plant kan in een kuip of pot op het terras. Het grondmengsel moet voedzaam zijn en neutraal, bijmesten met vloeibare plantenmest is ideaal, de grond wordt steeds vochtig gehouden. Volstrekt niet tegen vorst bestand, moet hij absoluut binnen overwinteren op een lichte en koele plaats. Buiten afschermen met matten of een winterdek van mest vergeet u maar. Tijdens de overwintering zal de plant, afhankelijk van de soort, enkele tot alle bladeren verliezen. Zet ze niet te donker, te warm of te nat, maar ze mag niet uitdrogen.

De plant mag pas weer buiten na 20 mei, en kan vooraf (maart) teruggesnoeid worden, het is daarbij belangrijk erop te letten dat de vorm van het kleine boompje gerespecteerd wordt.

Binnenshuis overwinteren is een hels gesleur voor de meeste stervelingen (waaronder wij) die niet direct over een oranjerie beschikken. Vanaf het opnieuw uitlopen in maart kan men met afharden beginnen. Het minste beetje nachtvorst is echter al fataal, binnenhalen is de boodschap, en de gouden tip die dat voor de handige doe-het-zelver doenbaar maakt, is een plank op zwenkwieltjes onder de zware potten.

In de rubriek "kruipend ongeregels" moet gewaarschuwd worden voor bladluizen. An sich zijn het makkelijk in toom te houden ondingen, maar ze besmetten de plant met virusziekten, en de gekweekte *Brugmansia* is helaas nogal gevoelig voor het tomatenmozaïekvirus. Als dat toeslaat is verbranden (niet op de composthoop gooien) het enige overgebleven alternatief, want een zieke plant steekt snel de hele collectie aan.

Er wordt nog wel eens beweerd dat kweken van zaad gezondere planten oplevert, maar een recente pijnlijke ervaring met een roestinfectie die al toesloeg voor het derde blaadje van de stokrozenzaailingen gevormd was heeft nogal ontnuchterend gewerkt. Bestrijden dus.

Mogen we hier het goede oude aftreksel van rabarberbladeren aanbevelen ? Niet sproeien met zeepsop wegens de harige bladeren, en niet in de zon sproeien wegens dito, en liever afzien van chemische middelen. Onlangs hoorden wij nog een zeer merkwaardig verhaal. Het ging over de familieruzies tussen verschillende geslachten binnen de Nachtschadefamilie. Zo zouden tomatplanten behandeld met tabaksrook of een aftreksel van tabak zeer snel gaan kwijnen en slecht of niet vrucht zetten (planten geluidsd door een sterke roker waren de hoofdrolspelers in het verhaal). Daarom is het misschien beter, tenminste tot we alles veilig naar sprookjesland kunnen verwijzen, om geen tabaksaftreksel te gebruiken om de bladluizen te bestrijden.

Nog een belangrijke tip : de plant doet z'n familie alle eer aan en is derhalve uitermate giftig, en, mogen we met nadruk stellen, niet geschikt voor een gezin met kleine kinderen. Opletten bij het snoeien en behandelen van de plant is ook geboden. Men leze er het uitstekende boek van Dr. M. De Cleene maar eens op na.

Ondanks de vele waarschuwingen is de plant meer dan de moeite waard. Wandelaars stoppen ervoor en vrienden willen er stekjes van, de trotse eigenaar gloeit. En de onfortuinlijken die niet over een terras en voldoende tijd beschikken mogen niet wanhopen, in de kassen van onze Plantentuin kan men enkele soorten *Brugmansia* bewonderen (subtropische kas, pad naar links, ongeveer halfweg), en ook Meise bezit een enorm exemplaar van de uit Peru afkomstige *B. sanguinea*.

Veel succes en veel genoegen !

Enten of griffelen

André LEMAN
Polenplein 9, 8755 Ruiselede

1. Inleiding

Met enten bedoelt men dat een stukje plant geplaatst wordt op een andere plant, daar samengroeit, met de bedoeling om dat nieuwe stuk verder te laten ontwikkelen op die andere plant.

Dat stukje kan zijn :

- één oog, met wat schors en een weinig weefsel, of
- een korte twijg met enkele ogen erop.

Hierbij ziet men reeds het onderscheid tussen oculeren (één oog) en enten of griffelen (twijg); verder moet oculeren ook op een ander tijdstip worden uitgevoerd dan enten.

Het is van groot belang om te weten dat vergroeiing tussen ent (het stukje twijg) en onderstam (de plant waarop geënt wordt) alleen kan plaatsvinden daar waar nieuwe cellen kunnen gevormd worden. Die vergroeiing of aaneengroeiing vindt dan plaats ter hoogte van de cambiumring, gelegen tussen schors en hout. Dit geldt alleen voor tweezaadlobbige planten (Dicotylen), die aan deze cambiumring hun secundaire diktegroei te danken hebben.

Bij enten is het ook belangrijk om ervoor te zorgen dat de onderstam in volle groei is, en de ent min of meer in rust. Door de sapstroom, die dan in de onderstam overvloedig aanwezig is, wordt aan de ent een prikkel gegeven om de groei te starten, te vergroeien met de onderstam, en dan verder uit te lopen.

Bij wat men noemt handveredeling kan de behandeling wat anders, daar worden beide stukken in dezelfde toestand behandeld, maar achteraf dan in een gesloten ruimte en iets warmer geplaatst.

2. Waarom enten ?

1. Meestal gebeurt het om een sterkere groeikracht te verkrijgen.
Men ent dan op zaailingen die een sterker wortelgestel hebben ontwikkeld, en zo een sterkere groei voor de ent verzekeren.
2. Enten is ook een goede oplossing om snel en zeker van een plant van een bepaald ras of een variëteit meerdere planten te bekomen, iets wat met zaaien niet kan, en die anders met stek moeilijk te vermenigvuldigen is.
3. Enten kan ook dienen om ziekten te vermijden. Meloenen worden soms geënt op zaailingen van een niet-eetbare soort waarvan geweten is dat ze meer weerstand biedt tegen de verwelkingsziekte. Ook zijn er cactusliefhebbers die bijna alles enten op sterkgroeiende soorten waarvan de wortels niet zo gevoelig zijn voor aantasting door aaltjes.
4. Soms wordt een welbepaalde groeikracht gewenst, zoals vaak bij fruitbomen. Daar beschikt men over vele geselecteerde onderstammen, alle met een gekende groeikracht en daaraan gekoppelde vruchtbaarheidsgraad.
5. Men kan mooie treurbomen bekomen door op een bepaalde hoogte op een onderstam te enten.
6. Enten wordt tenslotte ook uitgevoerd om niet te oude fruitbomen te hergriffelen, om op die manier snel een nieuwe redelijke oogst te verkrijgen.

Hieruit blijkt dat deze techniek wordt toegepast in de teelt van groenten, bloemen, fruit en sierplanten. Nu volgen enkele konkrete voorbeelden, die voor de liefhebber van belang kunnen zijn.

Groententeelt : enten is mij enkel bekend bij meloenen, zoals eerder aangehaald.

Bloementeelt : enten wordt toegepast bij *Rhododendron* (*Azalea*), *Hoya*, cactussen en recent ook op andere vetplanten zoals *Kalanchoe blossfeldiana*.

Sierplantenteelt : enten is bekend bij allerlei coniferen, *Clematis*, *Hedera* (struikvormige Klimop), rozen, sierappels, sierkersen, enz.

Fruитеelt : enten komt voor bij Stekelbessen, steen- en pitvruchten, Kiwi, druiven, noten, ...

3. Kan alles op alles worden geënt ?

Heel zeker niet ! Meestal moet men binnen de soort werken, of toch binnen een nogal kleine groep verwanten.

Hierop kent men wel enkele uitzonderingen. Zo kan perzik op pruim, en peer op kwee, enz. Het blijft dan toch "in de familie"... Ook binnen de Cactusfamilie kunnen bijna alle soorten worden geënt op *Pereskia*, *Cereus*, en zelfs op *Opuntia*. Bij de appels zou er een verschil bestaan tussen enten van hard hout op zacht hout (moeilijk) en omgekeerd (lukt wel). Waarschijnlijk kan er ook in de familie van de Vetplanten (Crassulaceae) nog veel -met succes !- worden uitgeteeld.

4. Keuze van entwijze en tijdstip

Samen met de wijze van enten en de keuze van de plantensoorten moet ook het tijdstip worden bepaald. Voor oculeren zijn augustus en september goede maanden, omdat we dan kunnen rekenen op voldoende afdalend sap, dat in die periode door het vele blad op het einde van het groeiseizoen wel aanwezig zal zijn. Ook de schors komt dan makkelijk los.

Voor alle entingen is het voorjaar (maart, april) aangewezen, wanneer reeds enige groei aanwezig is.

Voor entingen onder glas geldt alleen de groei van de onderstam, uiteraard is deze minder bij korte dagen in de winter.

Bij wat men noemt handveredeling is de winter- of rustperiode wel aangewezen.

5. Wijze van enten en oculeren

Bij oculeren en enten van vetplanten en cactussen (met zeer veel sap in hun weefsel), en ook bij sommige entingen onder glas is vastbinden voldoende.

Bij andere entingen moet men na het vastbinden alle wonden en scheuren goed afschermen en dichten met entwas. Dit produkt is in de handel te verkrijgen, en moet koud of licht verwarmd worden gebruikt. Vergeet vooral niet om ook de bovenkant van de ent in te strijken.

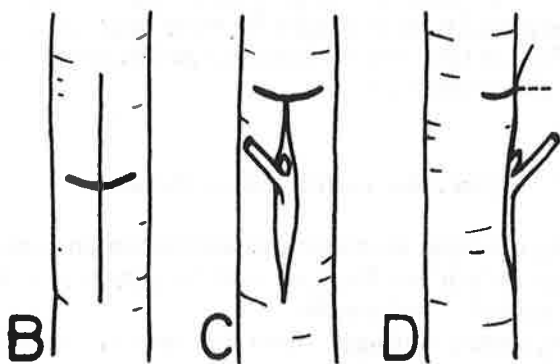

Fig. 1. Oculeertechniek (zie tekst).

A. Oculeren

Deze techniek wordt vooral gebruikt bij rozen en fruitbomen.

Bij rozen ent men op de wortelhals. Daartoe worden jonge zaailingen in het vroege voorjaar zeer ondiep opgeplant en daarna aangeaard. Bij het oculeren wordt de aarde weggenomen en dan komt de wortelhals vrij.

Bij fruitbomen ent men op tweejarig hout, verkregen door opplanten van zaailingen of markotten (= eenjarige twijgen met onderaan enkele wortels en boven op c. 70 cm ingekort).

Het oog om te oculeren bekomt men van middelmatig groeiende twijgen, ontdaan van bladeren, maar met behoud van bladstelen (2 cm). Gebruik de onderste en bovenste ogen niet !

Snij met een roestvrij, scherp mesje. Neem de twijg met de top naar u toe, en begin te snijden ongeveer 2 cm onder de bladsteel tot 2 cm voorbij het oog (of verder, maar later moet de rest toch worden afgesneden) (zie fig. 1 A & 1 D). Vermijd aanraking van het te plaatsn deel.

Op de onderstam is vooraf op de wortelkraag, of een 10 cm boven de grond bij fruitbomen, een † of T vormige insnijding aangebracht (fig. 1 B & 1 C).

Na het afsnijden van het oog blijven er ongeveer 10 seconden om de schors wat los te maken en om het oog eronder te schuiven. Daarna komt nog het vastbinden met raffia of met speciale rubber bandjes.

Nu moeten we afwachten. Als de ent goed gelukt is, zal na een tiental dagen bij eenvoudig aanraken de resterende bladsteel afvallen.

In de volgende rusttijd wordt de onderstam afgesneden op een 20 cm boven de oculatie, en nieuwe scheuten uit het niet geoculeerde gedeelte worden geleidelijk weggenomen.

Tenslotte wordt later, in augustus-september het resterende uitgedroogde stuk net boven de oculatieplaats afgesneden.

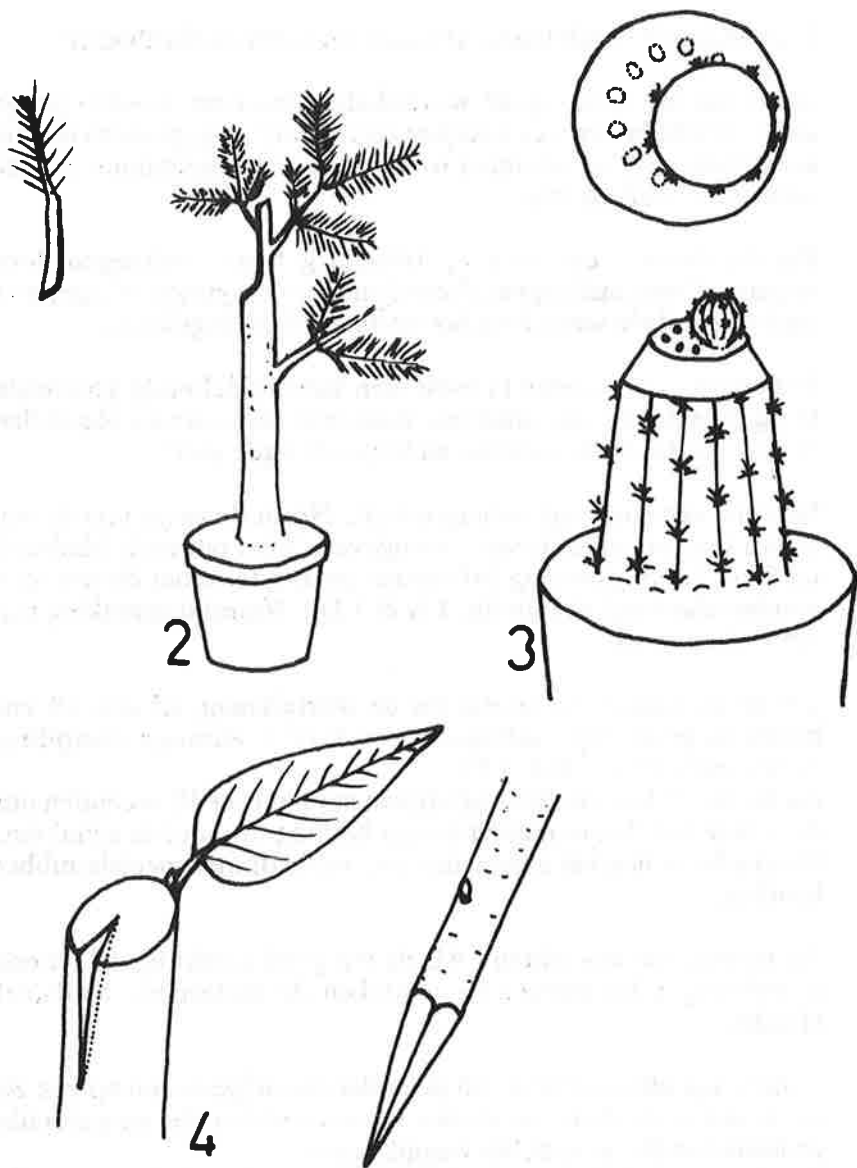

Fig. 2. Plakgriffel, bij coniferen.

Fig. 3. Plakgriffel, bij cactussen.

Fig. 4. Halve spleetgriffel.

B. Enten

Vooreerst wat algemeenheden.

Om in het voorjaar te enten (bij fruitbomen) moeten de twijgen die we daarvoor zullen gebruiken, in volle rust (= Kerstmis) worden afgesneden van planten met de gewenste eigenschappen. Die twijgen worden schuin en voor de helft ingegraven op een schaduwplaats. Voor andere tijdstippen en andere entwijzen gebeurt het afsnijden zo kort mogelijk vóór het enten.

Elk snijvlak moet u in een trek snijden, ongeveer 5 cm lang. De wonden mag u niet aanraken, en de ent moet zo snel mogelijk worden geplaatst.

Even voordien worden op de onderstam de gewenste insnijdingen aangebracht. Als er moet worden afgezaagd, dan moet u de wonde met een mes bijsnijden. De laatste bewerking (losmaken van de schors) mag maar worden uitgevoerd wanneer de ent is gesneden.

Het beste tijdstip is wanneer al groei (= enkele jonge bladeren) merkbaar is. U kan ook vooraf nagaan of er al voldoende sap aanwezig is. Bij druiven moet u wel oppassen, omdat deze reeds vroeg in de lente veel sap bezitten.

Bij het plaatsen moet u ervoor zorgen dat de cambiumlagen met elkaar in aanraking komen. De ligging kan verschillen door een ongelijke dikte van de schorslaag.

6. Soorten enten

A. Plakgriffel

1. Coniferen (fig. 2)

De onderstammen die gewoonlijk zaailingen zijn, moet u in oktober inpotten en in de tuin ingraven. De volgende lente worden ze onder dubbel glas in de serre in groei getrokken. Wanneer ze in groei zijn, moet u insnijden op de gewenste enthoogte, maar laat nog wat groen staan. Vervolgens wordt de ent gesneden, uiteraard kopscheuten van een variëteit waarvan men onderstammen heeft die nog in rust zijn. Enten, vastbinden met katoendraad, en onder dubbel glas plaatsen met de top van de ent tegen het glas. In deze vochtige, besloten lucht kan raffia niet gebruikt worden.

2. Cactussen (fig. 3)

Hier is geen duidelijke schorslaag aanwezig, en gebeurt het aaneengroeien via de vaatbundels die meestal in een cirkel in het midden tussen centrum en buitenzijde liggen. Dat houdt in dat bij ongelijke dikte de ent nooit in het midden mag geplaatst worden. Zoals altijd bij enten, en dus ook hier geldt dat de onderstam in groei moet zijn, voor een sterke sapstroom. Om die reden snijdt u in een niet te oud gedeelte, en daarna nog wat schuin bijsnijden om inzakking te voorkomen. Tenslotte snijdt u nog een dun vliesje af, maar laat dit ter plaatse liggen. Ondertussen snijden we de ent, best in twee maal, tegen inzinking.

De onderste helft van van een jonge te enten plant kan hier ook en zelfs omgekeerd worden gebruikt; deze geeft dan meerdere nieuwe kopscheuten voor verdere vermenigvuldiging.

Na het snijden van de ent verwijderen we het dunne vliesje, we plaatsen de ent op de juiste plaats, waarbij we licht aandrukken zodat er geen lucht achterblijft tussen de twee planten. Met een rubber boven de ent en rond de pot kan voldoende druk worden aangehouden.

Enten gebeurt best bij sneldrogend weer, en zorg ervoor dat geen vocht op de entplaats terecht komt.

B. Halve spleetgriffel

1. Bij planten in groei en / of met blad, zoals *Rhododendron* (*Azalea*), *Hedera*, vetplanten, enz. (fig. 4)

Snij de onderstam schuin af tegenover een blad of oog. Breng aan een zijde tegenover het blad een insnijding aan. Snij de ent met twee rechte sneden in een scherpe driehoek, en duw ze in de spleet tot de cambiumlagen elkaar raken.

Daarna worden ze vastgebonden met katoen en onder een dubbel glas geplaatst, met de top tegen het glas. Voor vetplanten is echter raffia aangewezen, en men laat ze vrijstaand in de open lucht.

Voor dikkere enten zoals *Rhododendron* kan men de insnijding in de onderstam wat verbreden, door aan één kant een stukje weg te snijden. Daardoor moeten we de onderstam niet zo wijd open splijten.

2. Bij planten in rust, zoals fruitbomen.

We volgen dezelfde werkwijze als in voorgaand geval, maar wel in open lucht. We voeren echter geen kopenten uit, maar zullen eerder inkorten op 12 cm lengte. Vastbinden gebeurt met raffia, en instrijken met entwas is sterk aan te raden !

C. Dubbele spleetgriffel

Deze werkwijze (fig. 5) is geschikt voor fruitbomen bij takken van 4 tot 7 cm doorsnede.

De onderstam wordt op volle breedte gekliefd, en men plaatst twee enten. De enten snijden we gelijklopend aan de twee zijden. Verder zoals bij B 2.

D. Kroongriffel

Dit is van toepassing wanneer de stam meer dan 7 cm diameter bereikt (fruitbomen) of heel vlug opengroeit (*Kalanchoe*). Deze wijze biedt ook het voordeel dat meer dan twee enten kunnen worden geplaatst, wat de slaagkansen vergroot. Na het aangroeien, laten we bij houtige gewassen toch maar één enkele zich ontwikkelen.

Een mooi voorbeeld van deze techniek is het plaatsen van drie kleuren van *Kalanchoe blossfeldiana* tegelijk in bloei op een onderstam van *Kalanchoe prolifera*.

Bij deze methode (fig. 6) snijden we enkel de schors in, en pas wanneer de ent klaar is, wordt ze aan één kant losgemaakt. De ent snijden we in een vlak, en aan de zijde die tegen de niet-losgemaakte schors komt snijden we ze een beetje bij.

E. Invoegingsgriffel

Als voorbeeld kunnen we hier aanhalen Stekelbes en fruitbomen.

Om oudere bomen te hergriffelen en om vlug opnieuw opbrengst te verkrijgen, worden de takken afgezaagd op een langere afstand, soms meer dan een meter, en daar normaal op een of

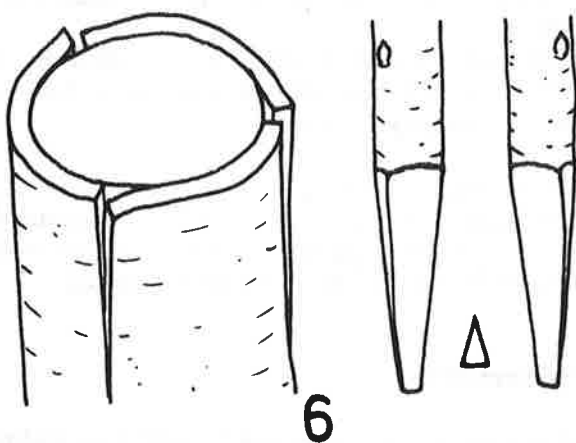
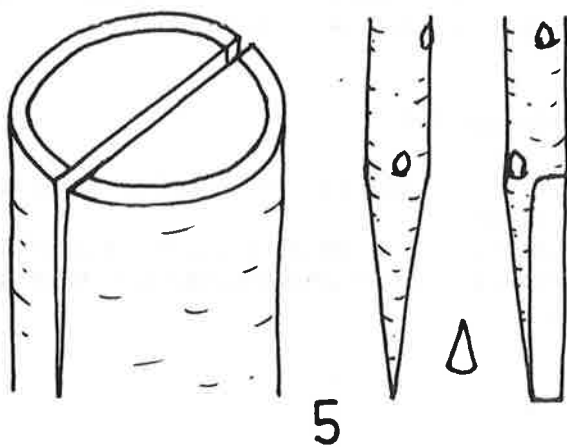

Fig. 5. Dubbele spleetgriffel.
Fig. 6 . Kroongriffel.

andere wijze geënt. Op het overblijvend gedeelte kan - tussen de enkele lichtere vertakkingen in, die we voorlopig laten staan - bvb. om de 30 cm deze bijzondere entwijze worden toegepast. Eveneens in de lente wordt daartoe op de tak een insnijding gemaakt in kommavorm; we schuiven de ent ertussen, en met een kleine nagel wordt deze ent vastgezet (fig. 7). De ent mag hier een volle twijg zijn van wel 30 cm lang. De snede onderaan is een zeer spitse driehoek. Natuurlijk moet achteraf alles goed worden gedicht met entwas.

Om bij Stekelbessen planten op stam te verkrijgen, gebruikt men soms als onderstam *Ribes aureum*, een sierheester zonder stekels en met gele bloemen. Alle *Ribes*-soorten bezitten veel merg in de stengel, waardoor andere entwijzen meestal mislukken. Deze entwijze voeren we uit in een ander seizoen, en wel met afdalend sap, in september. De werkwijze is zoals hierboven aangegeven voor fruitbomen. Met klein twijgje van c. 7 cm, ingeschoven op de gewenste hoogte, is nagelen niet echt nodig. Hier zullen we dus vastbinden met raffia, en achteraf instrijken met entwas. Men laat de onderstam verder groeien in zijn geheel, en in de volgende lente wordt deze dan geleidelijk weggeknipt.

F. Huwingsgriffel

Hierbij geldt als voorwaarde dat onderstam en ent ongeveer eenzelfde dikte moeten vertonen.

Deze entwijze kan worden toegepast bij fruitbomen op stamhoogte of tegen de grond, en ook bij handveredeling van veel siergewassen. Over handveredeling volgt straks wat meer.

Deze enten geven een zeer goede kans op slagen door de maximale cambiumaanraking tussen ent en onderstam. Verder vormt zich een bijzonder stevige vergroeiing, wat bij hoogstam van groot belang is.

De ent en de onderstam worden volgens een zo schuin mogelijk vlak afgesneden (fig. 8). Op dat schuin vlak wordt nog een insnijding gemaakt, centraal in elk snijvlak, in de lengte van het hout. Daarna worden de delen in elkaar geschoven, vastgebonden, en ingestreken met entwas.

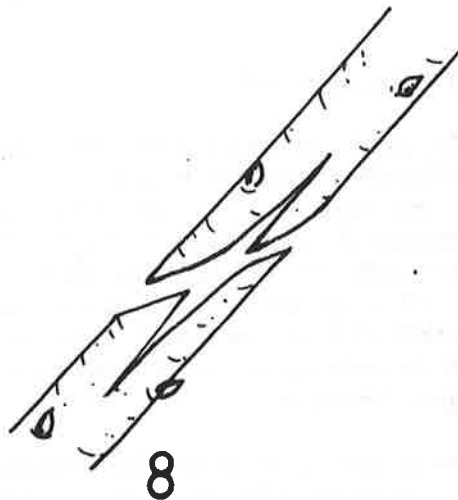
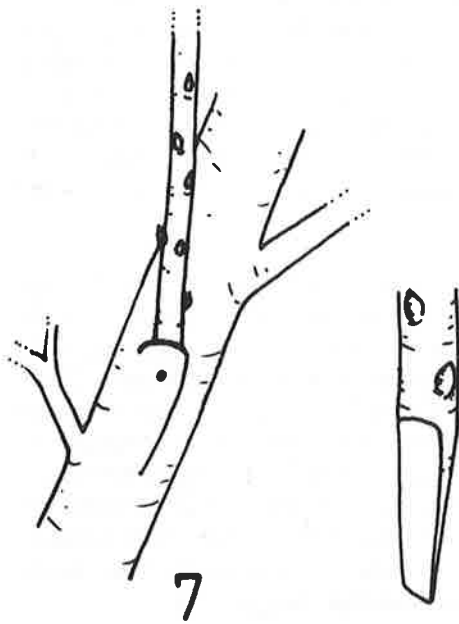

Fig. 7. Invoegingsgriffel.
Fig. 8. Huwingsgriffel.

G. Handveredeling

Deze term is al verschillende keren gebruikt, zonder echte verklaring...

Hiermee wordt bedoeld dat onderstam en ent gemakkelijk ter hand kunnen worden genomen om de bewerking uit te voeren. Deze enten voeren we meestal uit in periodes van rust, in de wintermaanden, en kunnen doorgaan in de werkruimte. Na de bewerking kunnen de planten indien nodig worden ingepot, en dan iets warmer geplaatst in een kas tot ze in groei komen.

Als onderstam komen in aanmerking :

- een jonge plant, uit de grond genomen, zoals bij druif,
- een stuk wortel, zoals bij *Clematis*, *Hedera* (struikvorm),
- of zelfs een stuk stengel waaraan later nog wortels moeten komen, zoals bij *Hoya*, cactussen, vetplanten, enz.

De eenvoudigste entwijze die ik zelf ooit heb uitgetest, was bij *Asclepiadaceae*. Bij *Hoodia* kunnen in de winter de wortels gemakkelijk weggroten, daarom is een proef van enting -met succes !- op een sterkgroeïende *Stapelia* uitgevoerd.

Neem een stengel van *Stapelia*, snij de top af op ongeveer 2 cm, neem van een *Hoodia* een top van ongeveer 2 cm, en druk beide delen tegen elkaar aan gedurende ongeveer een minuut. Wanneer bij het loslaten (en horizontaal houden) de ent niet lost, dan is de enting bijna zeker gelukt. Nu laten we dit nog enkele dagen drogen, daarna kan het geheel als stek worden behandeld om wortels te verkrijgen.

Bij handveredeling kunnen naast de voorgaand vermelde huwingsgriffel ook nog andere methodes worden toegepast, zoals plakgriffel, driehoeksgriffel, enz.

Er zijn natuurlijk nog andere en veel meer methodes bekend. Elke plantesoort of -vorm vraagt als het ware een eigen, specifieke behandeling.

Ik hoop dat de voorgestelde keuze voor de liefhebber een aanzet moge zijn om zelf te proberen, en ik wens u hierbij veel succes en een vreugdevol hobbygenot.

Arboretum Waasland

Het arboretum Waasland bracht zopas een lijst uit van 46 (!) pagina's met "overtollige" planten. Deze zijn gekweekt uit zaad op de eigen kwekerij, of door eigen toedoen vermeerderd.

Wij citeren even uit het voorwoord : "Het feit dat wij deze planten verkopen, is geen reden om ons met een commerciële kwekerij te vergelijken. Het doel van deze activiteit is de kosten van de VZW te dekken."

Indien leden geïnteresseerd zijn om hun plantenverzameling uit te breiden, kan deze lijst geraadpleegd worden op het secretariaat. Bestellingen kunnen gedaan worden bij :

Arboretum Waasland vzw
Kriekelaarstraat 29
9100 Nieuwkerken-Waas
Tel. 03 - 775 83 09.

Dag van het Park

Door het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Administratie Milieu, Natuur en Landinrichting - Dienst Groen wordt op 31 mei de ***Dag van het Park*** georganiseerd.

Dit zal voor Gent doorgaan in het Frans Toehpark en de groenzones Voordries en Rattendaele, Gentbrugge.

Ook onze vereniging zal hieraan haar medewerking verlenen, wellicht door het organiseren van een geleide wandeling doorheen het betreffende park, met aandacht voor de aanwezige bomen en struiken.

Een definitief programma is bij het verschijnen van dit nummer echter nog niet opgesteld.

Daarom, voor meer informatie : raadpleeg de lokale bladen.

Plantenkalender Oost-Vlaanderen 1992

In de provincie Oost-Vlaanderen gaan jaarlijks talrijke initiatieven door met betrekking tot planten, bloemen en bomen. Deze provinciale jaarkalender wil dergelijke activiteiten stimuleren en beter bekend maken bij alle liefhebbers.

De kalender geeft een chronologische opsomming van de activiteiten met een korte omschrijving ervan, en een aantal praktische gegevens (gemeente en adres, verzamelplaats, aanvangsuur, prijs).

De kalender verschijnt in het tijdschrift "Toerisme in Oost-Vlaanderen", maar is ook als overdruk afzonderlijk te verkrijgen.

Alle informatie over deze plantenkalender kan u bekomen bij :

Provinciale Dienst Land- en Tuinbouw
Gouvernementstraat 1
9000 Gent
Tel. 091 - 33 62 63

Plantendag Bokrijk

Op vrijdag 1 mei gaat in het kasteelpark van het domein Bokrijk de 6e Internationale Plantendag door.

Deze is gratis toegankelijk van 9.30 tot 17 u, en omvat een plantenmarkt en een ruilbeurs.

Het domein Bokrijk biedt uit haar eigen collecties een groot aantal planten aan, met als zwaartepunten winterharde bamboe's, hulstrassen, en (subtropische) kuipplanten.

Ook dit jaar zal het domein weer zijn prijzen uitreiken, voor de mooiste stand, de zeldzaamste plantenverzameling, en de publieksprijs voor de beste bomenkenner. Meer informatie bij :

Domein Bokrijk
3600 Genk
Tel. 011 - 22 45 75

Opentuinindagen

Pinksterzondag en -maandag (7-8 juni) openen een 20-tal privé-tuinen gratis hun poorten, van 10 tot 17 u.

Een tweede maal zijn ze geopend tijdens het tweede weekend van juli (11-12 juli).

Deze tuinen zijn gelegen in oostelijk Zeeuws-Vlaanderen en het noorden van Oost-Vlaanderen. Bij deze reeks hoort ook de tuin van een van onze medeleden, Mevr. Kayser-Maas, die tijdens een van onze recente winteravonden haar tuin met veel zwier is komen voorstellen...

Adres, korte beschrijving, en ligging van deze tuinen kan u bekomen bij :

Mevr. A. Kayser-Maas
Voorthoekstraat 57
9190 Stekene
Tel. 03 - 779 77 01

Ecologisch natuurcentrum De Bosrand

Op zondag 10 mei houdt het centrum zijn derde opendeurdag. Het programma is samengesteld als volgt :

- 10.30 - 11.30 u : opening van het kabouterpad
- 13 - 17 u : zoektocht in en om De Bosrand,
- 14 - 17 u : volksspelen voor de kleinsten,
- 14.30 - 17.30 u : plantenruilbeurs.

Doorlopend zijn twee tentoonstellingen te bezichtigen, " Bio-indicatoren ", en " Planten op stap ".

Tenslotte is er ook nog een milieu-infobeurs, waar diverse verenigingen hun werking kenbaar maken bij het publiek. Ook onze vereniging zal op deze opendeurdag aanwezig zijn !

Voor meer informatie, en deelname aan de plantenruilbeurs, neem kontakt op met :

De Bosrand
Potaardestraat 20
9090 Gontrode (Melle)
Tel. 091 - 52 32 95

Opnieuw zijn niet veel berichtjes ontvangen, en is de rubriek eerder beperkt gebleven.

Zoekt u bepaalde bijzondere planten, heeft u problemen bij de kweek van een plant, zoekt u informatie over fruitbomen, enz. : aarzel dan niet, en schrijf een kort berichtje voor deze rubriek, een van onze leden weet wellicht het antwoord op uw vragen.

Adresproblemen

Twee van de vorige problemen zijn intussen opgelost, wat het nut aantoonst van deze mededeling !

Een adresprobleem wordt herhaald, en een tweede, nieuwe is er bij gekomen.

Als iemand onder u het adres van een van de volgende personen kent, wil u me dan aub deze gegevens opsturen, zodat die nu onbereikbare leden weer in zicht komen, en hun briefwisseling kunnen ontvangen.

Mevr. L. De Ceuninck

oud adres : Heiligbloedstraat 8, 9000 Gent.

Mevr. I. De Vos

oud adres : Louis De Smetstraat 4, 9050 Ledeborg.

Catalogus Plantentuin

Een vaak weerkerende vraag is die naar een catalogus, een lijst van de plantesoorten aanwezig in onze Plantentuin, mét aanduiding van hun plaats in de tuin of serre.

We beseffen duidelijk dat een dergelijke lijst heel interessant is voor de gebruikers, de bezoekers van de Plantentuin. Er zijn echter diverse problemen, die het verschijnen van een dergelijke lijst verhinderen, en die zijn in hoofdzaak terug te voeren tot het gebrek aan personeel.

We zijn echter graag bereid om uw konkrete vragen te beantwoorden, over bepaalde soorten of geslachten, die u absoluut eens wil bekijken.

In het tijdschrift, en op het aankondigingsbord vindt u trouwens geregeld dergelijke aanduidingen...

We hopen op betere tijden !

De

VRIENDEN van de PLANTENTUIN GENT

driemaandelijks
elfde
nr. 1
ISSN

tijdschrift
jaargang
maart 1992
0777 - 8821

Redactie :

Paul Goetghebeur

Plantentuin

Ledeganckstraat 35

9000 Gent

(telefoon : 091 - 64 5059)

Aan dit nummer hebben verder meegewerkt : Gilberte Comhaire-Neyt, Cathy De Maire, Cyrilla Gillis, Athy Kayser-Maas, André Leman, Karel Otten, Bernard Symoens, Ingrid Verdegem, Bie Wauters.

Onze beste dank gaat ook uit naar Christelle VanKerchove voor het tikwerk, en naar Patricia Rézenne en Adelin Van Heuverswijn voor de plooi-, kleef-, en sorteeractiviteiten, die het verschijnen van dit nummer mogelijk hebben gemaakt.

© De Vrienden van de Plantentuin Gent, 1992.

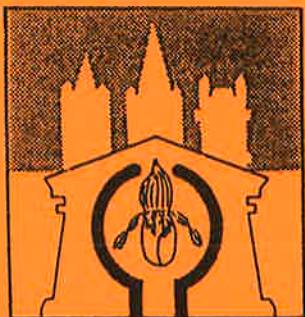
Overname van artikels is alleen mogelijk mits en ná schriftelijke toestemming van de redakteur.

Lidgeld 1992

U kan uw bijdrage overschrijven op rekening 001 - 1192154 - 03 van De Vrienden van de Plantentuin Gent, met de vermelding : lid 1992 (en graag naam van het lid !).

Gewoon lid : 300 BF
Beschermlid : 500 BF
Steunlid : 1000 BF

De
VRIENDEN van de PLANTENTUIN
GENT

driemaandelijks tijdschrift
elfde jaargang
nr. 1 maart 1992
ISSN 0777 - 8821

verantwoordelijke uitgever :
P. Goetghebeur
Plantentuin
Ledeganckstraat 35
9000 Gent
tel. 091 - 64 5059

afgiftekantoor
LEDEBERG 1